

© Tahitha King

Стівен Кінг — шалено популярний американський письменник, і майже кожний його твір стає всесвітнім бестселером. Його справедливо називають Королем жахів і Продавцем страхів — тому що мало хто вміє лякати так, як він. Кануть, янось психіатри наполегливо реномендували йому пройти курс лікування. «Навіщо? Я і так лікуюся. А потім продаю вам свої страхи», — з усмішною відповів Кінг.

Я ЗВЕДУ ВАС З РОЗУМУ, А ПОТІМ ВБ'Ю...

Нолись давно семеро підлітків лицем до лица зіткнулися із невимовним Жахом — і змогли перемогти. Але багато років по тому істота, що не має імені, повертається, щоб помститися... Воно наче випірнуло з нічних кошмарів. Воно живиться страхом і ненавистю. Воно причаїлося усюди... Старі друзі мусять зустрітися з Ним і знову зазирнути у вічі справньому жаху...

Блиснуча, моторошна й зловісна проза.

The Washington Post

www.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-9654-4

9 789661 496544

СТІВЕН
КІНГ

ВОНО

СТІВЕН
КІНГ

ВОНО

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

С Т И Б Е Н
К И Н Г

**STEPHEN
KING**

IT

A NOVEL

СТІВЕН
КІНГ

ВОНО

РОМАН

Видання третє, виправлене

ХАРКІВ КЛУБ
СІМЕЙНОГО
2017 ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)

ББК 84(7Спо)

К41

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:

King S. It : A Novel / Stephen King. — Signet, 1987. — 1092 p.

Переклад з англійської *Олександра Красюка, Сергія Крикуна,
Анастасії Рогози*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-966-14-9654-4 (укр.)

ISBN 978-0-4511-5927-4 (англ.)

- © Stephen King, 1986
- © Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2014, 2017
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2014

Ця книга з вдячністю присвячується моїм дітям.
Моя мати і моя дружина навчили мене, як бути чоловіком.
Мої діти навчили мене, як бути вільним

НАОМІ РЕЙЧЕЛ КІНГ, чотирнадцятирічній.
ДЖОЗЕФУ ГІЛЛСТРОМУ КІНГУ, дванадцятирічному.
ОВЕНУ ФІЛПУ КІНГУ, семирічному

Діти, література — це правда, загорнута у вигадку, а правда цієї книжки доволі проста: магія існує.

С. К.

Це старе місто було домом, скільки себе пам'ятаю. Це місто стоятиме тут ще довго по тому, як мене не стане. Роздивись на нього уважно від східного краю до західного краю. Місто моє, ти занепале, але ти в'їлось у мене до остану.

Майкл Стенлі Бенд¹

Друже старий, що ти шукаєш?
Після тих довгих років на чужині
Ти приїжджаєш
З образами, які викохував
Під небом чужим
Вдалині від своєї землі.

Джордж Сеферіс²

Раптом з мирноти та в чорну чорноту.

Ніл Янг³

¹ «Michael Stanley Band» — гурт у стилі «хартлендрок», заснований у місті Клівленді гітаристом-вокалістом Майклом Стенлі (нар. 1948 р.), був особливо популярний на Середньому Заході США у 1970—1980-х рр.; пісня «My Town» — хіт гурту 1983 р. (Тут і далі прим. перекл.)

² George Seferis (Йоргос Сеферіадіс, 1900—1971) — видатний грецький поет, лауреат Нобелівської премії 1963 р.; цитата з його вірша «Повернення вигнанця».

³ Neil Young (нар. 1945) — один із найвпливовіших рок-музикантів, канадський гітарист-співакт-композитор, громадський активіст; цитата з його пісні 1979 р. «Hey Hey My My (Out of the blue and into the black)», яка стала популярною ідіомою, що приблизно дорівнює нашій «з калюжі та в болото».

ЧАСТИНА ПЕРША

Давніша тінь

Вони починають!
Досконалість гранична
Цвіт розпускає кольорові пелюстки
широко під сонцем.
Але язичок бджоли
оминає їх.
Їх засмоктує назад у перегній, і вони
стогнуть.
...Ти можеш назвати це плачем,
який пробирає їх трепетом,
коли вони в'януть і пощезають...

*Вільям Карлос Вільямс.
Патерсон¹*

Народивсь злощасним у мертвечому місті.
Брюс Спрінгстін²

Розділ 1

Після повені (1957 рік)

1

Жах, що не припиниться наступні двадцять вісім років — якщо він хоч бодай колись припиниться, — почався, наскільки я знаю

¹ William Carlos Williams (1883—1963) — один з найулюбленіших і впливових американських поетів ХХ століття, який заробляв собі на життя, працюючи сімейним лікарем; «Paterson» — опублікована в 5 книгах (1946—1958) поема, уже за перші три книги якої автор отримав засновану 1950 р. першу Національну літературну премію з поезії; в поемі Вільямс філософськи-чуттєво описує історію розквіту й занепаду «коліски американської індустріальної революції», свого рідного міста Патерсон у штаті Нью-Джерсі, рефреном наголошуючи: «Нема ідей, окрім як у речах».

² Bruce Springsteen (нар. 1949 р.) — співак-гітарист, який за свій високий статус в американській рок-культурі дістав прізвисько Бос; цитата з його хіта 1984 р. «Born in the U.S.A.» («Народжений у США»).

чи можу сказати, зі зробленого з газетного аркуша човника, який плив по розбухлому від дощу вуличному риштаку.

Човник кивав, кренився, знову вирівнювався, хоробро перебігав через підступні коловертні й продовжував свій шлях по Вітчем-стрит у напрямку світлофора, який позначав перехрестя Вітчем-стрит із Джексон-стрит. Цього дня восени 1957 року всі вертикалі з трьох ламп по боках світлофора були темними; темними стояли й будинки. Безперервний дощ тривав уже цілий тиждень, а два дні тому задули також вітри. Тоді ж у більшості районів Деррі пропала електрика, не відновилася вона й досі.

Маленький хлопчик у жовтому дощовику й червоних гумових чобітках бадьоро біг вулицею наввипередки зі своїм зробленим з газети човником. Дощ ще не припинився, але на той час він почав нарешті слабшати. Дощ лопотів по жовтому каптуру хлопчачого плаща, нагадуючи йому стукіт дощу по даху сараю... такі приємні, майже загишні звуки. Хлопчика в жовтому дощовику звали Джорджем Денбро. Йому було шість років. Його брат Вільям, знаний більшості учнів Деррійської початкової школи (і навіть учителям, які ніколи не промовляли цього прізвиська йому в очі) як Заїкуватий Білл, залишався вдома, оклигуючи після останнього нападу гидкого грипу. Тієї осені 1957-го — за вісім місяців до початку справжніх жахів і за двадцять вісім років до фінального протиборства — Заїкуватому Біллу було десять років.

Це Білл зробив того човника, поряд з яким зараз біг Джордж. Він зробив його, сидючи в ліжку, спираючись спиною на гору подушок, тим часом як дощ без упину омивав вікно його спальні, а мати у вітальні грала на роялі «*До Елізи*»¹.

Приблизно на третій чверті шляху вздовж кварталу, якщо прямувати в бік перехрестя і мертвого світлофора, автомобільний рух по Вітчем-стрит було перегороджено димогонами й чотирма помаранчевого кольору кобильницями². Поперек кожної з тих кобильниць ішов напис: «ДЕРРІЙСЬКИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

¹ «Für Elise» (1810) — одна з найпопулярніших фортепіанних п'єс композитора Людвіга ван Бетховена (1770—1827).

² Нафтовими горілками-димогонами, які широко використовувалися для окурювання садів у приморозки, колись також послуговувалися для попередження здала водіїв про перекриття дороги.

ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ». Поза ними дощова вода розливалася з риштака, забитого гілляччям, і камінням, і великими купами злиплого листя. Дорогу вода спершу непевно намацала пальчиками, а потім захопила в жадібні жмені — усе це було на третій день зливи. Під полудень четвертого дня через перехрестя Джексон-стрит і Вітчем-стрит тягнуло великі кавалки дорожнього покриття, мов мініатюрні плотики крізь бурхливі води. На той час чимало людей у Деррі почали вже нервово жартувати про ковчеги. Департаменту громадських робіт вдалось утримати відкритою Джексон-стрит, але Вітчем залишалася непроїзною від кобилиць аж до самого центру міста.

Проте — і з цим погоджувалися всі — найгірше вже лишилось позаду. У Пустовищі річечка Кендаскіг¹ здулася майже по вінця своїх берегів і лиш на якихось кілька дюймів не сягала верху бетонних стінок Каналу, який, тісно стискаючи річку, провадив її через середмістя. Саме зараз бригада чоловіків — серед них і Зак Денбро, батько Джорджа й Біллі, — прибирала мішки з піском, які вони з таким панічним поспіхом були нагромадили тут лише за день до цього. Учора затоплення й недешеві руйнування від повені здавалися майже неминучими. Знає Бог, таке траплялося й раніше — потоп 1931 року був катастрофою, яка коштувала мільйони доларів і забрала майже дві дюжини життів. То було дуже давно, але довкола залишалось ще чимало людей, які самі те пам'ятали й лякали інших. Одну з жертв того потопу було знайдено за двадцять п'ять миль на схід, аж у Бакспорті². Риби виїли очі в того нещасного джентльмена, зжерли в нього три пальці, пеніс і більшу частину лівої ступні. Тим, що залишилось від його рук, він стискав кермове колесо «форда».

Утім, тепер води в річці вже поменшало, а коли вище за її течією було збудовано греблю Бенгорської гідроелектростанції, Кендаскіг узагалі перестала бути загрозою. Чи то так казав Зак

¹ Kenduskeag — річка (довжина 52 км), що тече через третє за величиною в штаті Мейн місто Бенгор (36 тис. мешканців), з котрого С. Кінг змалював вигадане ним і присутнє в багатьох його творах місто Деррі; зокрема, яскравий відголосок описаних у книзі «Вонно» подій читач може знайти в романі Кінга «11.22.63», виданому «КСД» 2012 р.

² Bucksport — засноване 1792 р. містечко біля гирла ріки Пенобскот, притокою якої є Кендаскіг.

Денбро, який сам працював на Бенгорській гідроелектростанції. Ну а щодо решти — майбутні повені нехай самі собою опікуються. Наразі головним було пережити цю повінь, відновити електропостачання, а потім про неї забути. У Деррі таке забуття трагедій і катастроф сягало майже рівня мистецтва, як це з пліном часу доведеться відкрити для себе Біллу Денбро.

Джордж затримався зразу за кобильницями, на краю глибокого рівчака, який прорізало у гудронному покритті Вітчем-стрит. Цей рівчак проліг майже точно по діагоналі вулиці. Він закінчувався на її дальньому краї, приблизно футів за сорок нижче по схилу пагорба від того місця, де Джордж стояв зараз, справа. Хлопчик засміявся вголос — звук самотньої дитинячої радості яскравого бігуна серед сірості цього дня, — коли примхою текучої води його човник забрало на іграшкового масштабу річкові пороги, що утворилися в провалинах гудрону. Похаплива вода проклала канал вздовж тієї діагоналі, і таким чином його човник поплив з цього боку Вітчем-стрит до іншого, потік поніс його так швидко, що Джорджу, аби не відставати, довелося кинутися спринтером. Вода брудними бризками розліталася навсібіч з-під його гумаків. Їхні пряжки видавали веселе брязкотіння, поки Джордж Денбро біг до своєї дивної смерті. А почуття, яке обіймало його в ті миті, було чистою і простою любов'ю до брата Білла... любов'ю, торкнутою жалем через те, що Білл не може зараз бути тут, не може цього побачити, не може стати часткою цього. Звичайно, він спробує розказати Біллові про все, коли повернеться додому, хоча він розумів, що не зуміє цього описати так, щоби Білл *побачив*, як то, коли вони опинялися в протилежних позиціях, умів Білл — описувати так, що Джордж усе ніби сам *бачив*. Білл мав здібності до читання і письма, проте навіть у *своєму* віці Джордж був достатньо мудрим, щоб розуміти, що це не єдине, чому в таблиці успішності Білла майже всі оцінки «А» і чому вчителям також дуже подобаються його шкільні твори. *Оповідь* була лише частковою причиною. Білл також був здібним у *баченні*.

Човник — усього лише вирваний із секції приватних оголошень «Деррі Ньюз» аркуш — уже майже «просвістів» по тому каналу, хоча зараз Джордж уявляв його собі торпедним катером у воєнному фільмі, як оті, що він їх інколи дивився з Біллом на

суботніх ранкових сеансах у міському кінотеатрі. Типу якогось фільму з Джоном Вейном¹, котрий б'ється проти япошок. Поспішливий газетний човник своїм носом розкидав по боках бризки води, а потім досяг риштака на лівому боці Вітчем-стрит. У тім місці свіжий ручай перебігав пролом у гудронному покритті, утворюючи доволі сильний вир, і Джорджу здалося, що його човник зараз залле й перекине. Той тривожно накренився, але потім Джордж знову повеселішав, бо човник випрямився і продовжив свій біг униз, до перехрестя. Джордж кинувся на вздогін, щоб порівнятися з ним. Над його головою безжалний порив жовтневого вітру струснув дерева, тепер уже майже цілком позбавлені запасів кольорового листя, — дощовий буревій цього року виявився грізним женцем найнещаднішого гатунку.

2

Білл закінчив робити човен, сидючи в ліжку, з усе ще палаючими жаром щоками (хоча його гарячка, як і вода в річці Кендаскіг, поступово спадала), але коли Джордж потягнувся рукою, Білл човен брату не віддав.

— П-п-пиди, п-п-принеси мені п-п-парафіну.

— Що це? Де воно?

— Н-н-на полиці в підвалі, зразу, як сп-п-пустишся донизу, — сказав Білл. — У коробці, на якій написано «Н-н-нур-т-т», «Н-н-нурт»... «Нурт»². П-п-принеси її мені, а ще ніж і м-м-миску. І кор-кор-коробку сірників.

Джордж слухняно пішов по всі ці речі. Він чув звуки материного рояля, тепер вона вже грала не «До Елізи», а щось інше, що йому зовсім не так сильно подобалося, — щось таке пісне й хи-мерне; він чув, як монотонно стукотить дощ у кухонні шибки. Такі втішливі звуки, але думка про той підвал не була втішливою

¹ John Wayne (справжнє ім'я Меріон Моррісон: 1907—1979) — ушлавлений героїчними ролями кіноактор, режисер і продюсер, символ мужності й одна з найпопулярніших особистостей класичного періоду Голлівуду; бойового офіцера торпедного катера Вейн грає у фільмі «They Were Expendable» («Вони були безповоротними», 1945).

² «Gulf Wax» — популярний у американців бренд технічно-харчового парафіну, який, зокрема, використовується для консервації фруктів, глазурування кондитерських виробів тощо.

ані на крихту. Йому не подобався підвал, і йому не подобалося спускатися підвальними сходами, бо він завжди собі уявляв, що щось ховається там унизу, у темряві. Дурниця, звичайно, — так казав його батько, і мати так казала, і *Білл* так казав, але все ж таки...

Йому не подобалося навіть відкривати туди двері, щоби клацнути світло, бо завжди виникала думка — така відверто дурна, що він не наважувався нею з кимсь поділитися, — що поки він намацуватиме вмикач, якась жаклива пазуриста лапа легенько ляже йому на зап'ясток... а потім засмикне його вниз, у ту темряву, що смердить землею і сирістю та тьмяними, гнилими овочами.

Глупство! Нема там ніяких створінь із пазуристими лапами, волохатих і сповнених отруйної слини. Вряди-годи хтось втрачав розум і убивав багато людей — інколи Чет Гантлі¹ розповідав про такі речі у вечірніх новинах, — ну й, звичайно, є коммі², але немає ніякого зловредного чудовиська, яке б жило там, унизу, в їхньому підвалі. Проте ця ідея все одно не вгавала. Упродовж тієї безкінечної миті, коли він тягнувся до вмикача правою рукою (ліва його рука чіплялася за дверну ручку мертвою хваткою), той підвальний сморід, здавалося, посилювався, заповнюючи собою цілий світ. Запах землі, і сирості, і давно зогнилих овочів, дух того чудовиська, апофеозу всіх монстрів. То був запах, для якого в нього не було назви: так пахло Воно, причаєне в засідці, готове плигнути. Створіння, ладне пожерти будь-що, але особливо ласе до хлопчатого м'яся.

Він відчинив двері того ранку й тягся рукою безкінечно довго до вмикача, тримаючись, як звичайно, мертвою хваткою за дверну ручку, з очима, щільно заплющеними, з кінчиком язика, вистроменним у куточку рота, немов стражденний корінець, що шукає воду в якійсь посушливій місцині. Кумедно? Авжеж, так. Ще б пак! *«Поглянув би ти лишень на себе, Джорджі! Джорджі боїться тем-*

¹ Chester Huntley (1911—1974) — один із співведучих найпопулярнішої у 1950—1960-х щовечірньої програми новин «Huntley-Brinkley Report», яку канал Ен-бі-сі подавав у формі телемосту: різкий і серйозний Чет Гантлі віщав з Нью-Йорка, а саркастичний Девід Брінклі (1920—2003) з Вашингтона.

² Commies — комуністи, загальна назва на Заході мешканців Росії (СРСР) та місцевих лівих у часи холодної війни.

ржави! Чисто дитина!» Звуки рояля долинали з тієї кімнати, яку його батько називав вітальною, а мати світлицею. То була музика немов з якогось іншого світу, віддаленого — подібно мусять звучати балачки та сміх на заповненому людьми пляжі для якогось знесиленого плавця, який саме бореться з протитечею.

Його пальці знайшли вмикач! Ах!

Пальці вхопились за нього...

...і нічого. Світла нема.

«Ох, тряся. Електрика ж!»

Джордж відсмикнув руку назад, немов від кошика, повного змій. Він відступив від прочинених підвальних дверей, серце поспішливо колотилося в його грудях. Звісно, електрики ж нема — він зовсім забув про те, що електрика вимкнулась. Гаварозьява! І що тепер? Вертатися й казати Біллу, що він не може дістати коробку з парафіном, бо нема електрики, а він боїться, що, коли він ступить на підвальні сходи, щось може його вхопити, щось таке, яке не є ні коммі, ані масовим убивцею, а якесь створіння, набагато гірше за тих обох? Що воно просто прослизне частиною себе крізь прогалини між східцями та вхопить його за щиколотку? Це вже було б занадто, хіба не так? Усі сміятимуться з такої фантазії, але Білл не сміятиметься. Білл просто розпсихується. Білл скаже: «Дорослішай, Джорджі... тобі потрібен цей човен чи ні?»

Ця думка Джорджа немов прислужилась сигналом Біллу, бо той озвався зі своєї спальні:

— Т-т-ти т-т-там не вмер, Дж-Джорджі?

— Ні, вже дістаю, Білле, — зразу ж гукнув у відповідь Джордж. Він потер собі руки до плечей, намагаючись побороти на них сироти, щоб шкіра знову стала гладенькою. — Я просто затримався, щоб випити трохи води.

— Ну, п-п-попшіши!

Отже, він зробив чотири кроки до підвальної полиці, серце гарячіє, воно наче молотком б'є йому в горлі, волосся на потилиці насторожено найжачене, очі гарячі, долони холодні, Джордж упевнений, що в будь-яку мить підвальні двері гойднуться і затріснуться самі собою, відрізавши його геть від того білого світла, що падає крізь кухонні вікна, і тоді він почує Воно, оте щось,

гірше за всіх коммі та вбивць у цілому світі, гірше за япошок, гірше за Аттілу Гуна¹, гірше за все те, що показують у сотнях фільмів жахів. Воно, яке утробно гарчить, — Джордж почує те гарчання в безумні секунди за мить до того, як воно плигне на нього й випатрає йому нутрощі.

Сьогодні сморід у підвалі був гіршим, ніж будь-коли, — то через повінь. Їхній будинок розташовувався високо на Вітчем-стрит, ближче до верхівки пагорба, і вони уникли найгіршого, проте все одно там, унизу, стояла вода, яка просочувалася крізь кам'яний фундамент. Смерділо недобре, неприємно, від чого хотілося робити найдрібніші вдихи.

Джордж почав якомога швидше ритися серед мотлоху на полиці — старі бляшанки гуталіну «Ківі» і ганчірки для полірування начищеного взуття, якась поламана гасова лампа, дві майже порожні пляшки «Віндекса», стара пласка бляшанка поліролю «Черепаха»². З невідомої причини ця бляшанка чимсь його вразила, і він витратив майже тридцять секунд на розглядання черепахи на її кришці, у стані мало не гіпнотичного зачудування. Але потім відкинув її геть... і ось воно, нарешті квадратна коробка зі словом «НУРТ» на ній.

Ухопивши її, Джордж якомога швидше кинувся вгору по сходах, раптом усвідомивши, що в нього ззаду метляються не заправлені в штани поли сорочки, раптом упевнений, що ці поли сорочки призведуть його до погибелі: те створіння в підвалі дозволить йому піднятися майже до верха, а потім ухопить за поли сорочки й засмикне його назад, і тоді...

Він дістався кухні й вихнув дверима, затріснувши їх за собою. Двері майнули вітром і бахнули. Він сперся на них спиною, заплющивши очі, тримаючи коробку з парафіном міцно затиснутою в одній руці, піт виступив у нього на передпліччях і на лобі.

Звуки рояля раптом урвалися, і голос матері долинув до нього:

¹ Аттіла Гун, або Завойовник (396—453) — каган племені гунів, вождь союзу кочових племен, який завоював пів-Європи, створивши державу, що сягала від Рейну до Чорного моря, охоплюючи й сучасну територію України.

² «Kiwi» — заснований 1906 р. в Австралії бренд засобів догляду за шкірою; «Windex» — заснований 1933 р. бренд засобів для чистки скла й твердих поверхонь; «TurtleWax» — заснований 1941 р. бренд автомобільної косметики, логотипом якого слугує зображення зеленої усміхненої черепахи в капелюсі-циліндрі.

— Джорджі, ти не міг би наступного разу грюкнути дверима трохи гучніше? Може, тоді тобі пощастить розбити кілька тарілок у буфеті, якщо добре постараєшся?

— Вибач, мамо, — гукнув він у відповідь.

— Джорджі, ти покидьок, — промовив Білл зі своєї спальні. Зробив він це притишеним голосом, щоб не почула мати.

Джордж стиха хихикнув. Страх із хлопчика вже пішов геть; він сплив з нього так само легко, як спливає кошмар з людини, яка похололою, хапаючи ротом повітря, прокинулася з його лабетів, яка відчуває власне тіло й тупиться очима на оточуючі її речі, аби впевнитись, що нічого того насправді не відбувалося, і яка відразу ж починає забувати свій сон. Половина того сновидіння спливає, коли її ступні торкаються підлоги, три чверті, коли вона виходить із душі й починає витиратися рушником; весь — коли вона закінчує снідати. Усе пощезає... до наступного разу, коли, знов у лабетах кошмару, усі ті страхи згадаються знов.

«*Та черепаха*, — думав Джордж, ідучи до кухонного столу, в шухляді якого лежали сірники. — *Де я ще бачив схожу черепаху?*»

Але жодної відповіді не надійшло, і він анулював своє запитання.

Джордж дістав сірники з шухляди, взяв ніж з підставки (обережно тримаючи його гострим краєм від свого тіла, як його був навчив тато) і невеличку миску з посудної шафи в ідальні. І потім пішов до кімнати Білла.

— Н-н-ну що т-т-ти за гівнюк такий, Дж-Джорджі, — промовив Білл, але цілком дружньо, відсовуючи на нічному столику подалі предмети, пов'язані з його хворобою: порожню склянку, графин з водою, серветки «Клінекс», книжки, слоїк мазі «Вікс ВапоРаб»¹, запах якої в Білла все життя асоціюватиметься з важкими від слизу грудьми, кашлем і забитим шмарклями носом. Там також стояв старенький радіоприймач «Філко»², з якого

¹ «Vicks VapoRub» — ментолово-камфорно-евкаліптова мазь для розтирання грудей і горла при застуді дітей, яка випускається з 1894 р.

² «Philco» — заснована 1892 р. філадельфійська компанія з виробництва електроприладів, яка вивела на ринок чимало інновацій (зокрема, перше телемовлення 1932 р., перші поверхово-бар'єрні транзистори для швидкісних комп'ютерів у 1953, лідер з виробництва й продажу радіоприймачів тощо), збанкрутувала 1961 р., хоча бренд все ще існує.

звучав не Шопен і не Бах, а якась мелодія Малюка Річарда¹... Утім, дуже тихенько, так тихенько, що Малюка Річарда було позбавлено всієї його брутальної, первісної потужності. Їхня мати-піаністка, яка отримала класичну музичну освіту в Джульярді², ненавиділа рок-н-рол. Він їй не просто не подобався, вона відчувала до нього глибоку відразу.

— Я не гівнюк, — сказав Джорджи, кладучи на нічний столик принесені ним речі й сідаючи на ліжко до Білла.

— Авжеж, не гівнюк, — сказав Білл. — Ти не що інше, як велика-величезна коричнева дірка-в-гузні, ось хто ти такий.

Джордж спробував собі уявити хлопця, який є не чим іншим, а тільки великою-величезною діркою-в-гузні на ніжках, і почав хихотіти.

— Ти дірка, більша навіть за *Огасту*³, — сказав Білл, також починаючи хихотіти.

— А *ти* дірка-в-гузні, більша за цілий наш штат, — відповів Джордж. Тут уже обох хлопців підірвало сміхом не менш як на дві хвилини.

Після цього завелася та розмова пошепки, що значить вельми мало для будь-кого, окрім малих хлопчаків: закиди одне одному, хто з них найбільша дірка-в-гузні, хто має найбільшу дірку-в-гузні, чия дірка-в-гузні найкоричневіша й тому подібне. І врешті-решт Білл промовив одне з заборонених слів — він назвав Джорджа великою *засраною* діркою-в-гузні — і обидва страшенно з цього реготали. Сміх Біллі перейшов у напад кашлю. Коли кашель нарешті почав стихуватися (на той момент обличчя Білла набуло сливового відтінку, що Джордж собі відзначив з деяким страхом), гра на роялі знову припинилася. Вони вдвох дивилися в напрямку вітальні, дослухаючись, чи не почують, як відсувається рояльна лавка, дослухаючись, чи не почують нетерплячі кроки матері. Білл уткнувся ротом собі

¹ Little Richard (нар. 1932 р.) — піаніст і співак з надзвичайно верескливим голосом, «архітектор» класичного рок-н-ролу, автор численних евергрінів у цьому жанрі.

² «Juilliard School» — заснована 1905 р. в Нью-Йорку консерваторія, один із найшанованіших у світі освітніх закладів у сфері виконавчих мистецтв.

³ Augusta — засноване 1607 р. місто, столиця штату Мейн (1958 р. близько 21 тис. мешканців).

в згин ліктя, заглушаючи останні пориви кашлю і одночасно показуючи на графин. Джордж налив йому склянку води, і він її всю випив.

Рояль почав грати знову — і знову «До Елізи». Заїкуватий Білл назавжди запам'ятав цю п'єсу, і навіть через багато років від її звуків йому завжди обсіпало морозом плечі й спину; серце в ньому обривалося, і він згадував: «*Моя мати це грала в той день, коли помер Джорджі*».

— Ти більше не будеш кашляти, Білле?

— Ні.

Білл витяг із коробки папірчик «Клінекс», видав якийсь гаркотливий звук у грудях, сплюнув мокротиння в серветку, зіжмакав і викинув її до смітцевого кошика біля ліжка, який уже був заповнений подібними зіжмаканими папірцями. Потім він відкрив коробку з парафіном і витряс собі на долоню масний куб. Джордж уважно за ним спостерігав, але без балачок, без розпитувань. Білл не любив, щоб Джордж говорив до нього, коли він щось робить, а Джордж уже привчився — якщо він триматиме язика на припоні, Білл сам зазвичай починає пояснювати, що він робить.

Білл відрізав ножем від куба парафіну маленький шматок. Поклав той шматок у миску, потім тернув сірником і поклав той сірник згори на парафін. Хлопчики дивилися на маленьке жовте полум'я, в той час як помираючий вітер вряди-годи кидав у вікно жмені дощу.

— Треба зробити човен водостійким, бо інакше він просто намокне й потоне, — сказав Білл.

Поряд із Джорджем його заїкуватість легшала — інколи він навіть зовсім не заїкався. А от у школі вона могла ставати такою важкою, що він узагалі втрачав здатність говорити. Спроможність висловлюватись припинялася, і однокласники Білла відвертали очі деінде, поки Білл, вчепившись долонями в краї парти, з обличчям, поруділим майже до кольору його волосся, з очима, зіщуленими в щілинки, намагався вивернути бодай слово зі свого негіддатного рота. Подеколи — в більшості випадків — слово таки виходило. Іншим разом воно просто відмовлялося. Коли Біллу було три роки, його збила машина, він

тоді вдарився об стіну будинку; він залишався непритомним сім годин. Мама казала, що саме та аварія призвела до його заїкуватості. Інколи Джордж — і сам Білл — відчували підозру, що їхній батько не так у цьому впевнений.

Шматок парафіну в мисці майже цілком розплавився.

Обхопивши свою картонну паличку, полум'я сірника зменшилося, посинішало, а потім і погасло. Білл встромив пальця в ту рідину й висмикнув його з притишеним сичанням. Він вивувато поглянув на Джорджа.

— Гаряче, — промовив він.

Через кілька секунд він знову занурив туди палець і почав намазувати парафіном боки човника, де той швидко застигав молочною плівкою.

— А я можу теж це робити? — спитав Джордж.

— Гарзд. Але не крапни на ковдру, а то мама тебе вб'є.

Джордж і собі занурив пальця у парафін, який тепер був дуже теплим, але вже не гарячим, і почав намазувати ним інший борт човника.

— Не накладай занадто багато, ти, дірка-в-гузні! — застеріг його Білл. — Ти хочеш потопити його в першому ж рейсі?

— Я вибачаюся.

— Та все в порядку, тільки п-п-родовжуй легесенько.

Джордж покінчив зі своїм бортом, потім затримав човник у руках, той тепер трішки поважчав, але не дуже.

— Такий класний, — промовив він. — Піду надвір і його попускаю.

— Йо, так і зроби, — погодився Білл.

Раптом він здався втомленим — втомленим і все ще не вельми здоровим.

— Хотілося б, аби й ти міг піти, — сказав Джордж. Йому насправді цього хотілося. Білл іноді, через деякий час, починав командувати, але в нього завжди народжувалися класні ідеї, і він майже ніколи не бився. — Це ж насправді твій човен.

— *Корабель*, — виправив його Білл. — Називай його *кораблем*.

— Гарзд, *корабель*.

— Мені й самому хотілося б вийти надвір, — сказав Білл понуро.

— Ну... — з корабликом у руках переступив з ноги на ногу Джордж.

— Ти тільки одягнися під дощ, як слід, — нагадав йому Білл, — а то тебе теж скрутить таким, як у мене, грип-кахиком. Може, ти й уже його підхопив з моїми м-м-мікробами.

— Дякую, Білле. Це чудесний корабель.

І тут Джордж зробив те, чого він не робив уже довгий час, те, чого Білл ніколи не забуде: він нахилився і поцілував брата в щоку.

— От тепер ти точно його підхопив, дірка-ти-в-гузні, — промовив Білл, але попри те зі збадьореним виглядом. Він посміхнувся Джорджу. — І ще, віднеси все це назад. А то мама р-р-роздратується.

— Звичайно.

Джордж зібрав протинамокні засоби й рушив через кімнату з невеличкою мискою в руках, в якій криво стирчала коробка з парафіном, а поверх неї був хистко притулений його кораблик.

— Дж-Дж-Джорджі?

Джордж обернувся подивитись на брата.

— Об-б-бережно там.

— Звісно, — лоб Джорджа трішки наморщився. Такі речі зазвичай йому казала мама, не старший брат. Це було таким же дивним, як те, що він раптом був поцілував Білла. — Звісно, я буду обережним.

Він вийшов. Білл його більше ніколи не бачив.

3

І от тепер він був тут, гнався за своїм корабликом вздовж лівого узбіччя Вітчем-стрит. Біг він швидко, але вода бігла швидше, і його кораблик вирвався вперед. Він почув ревіння, що дедалі дужчало, і побачив за п'ятдесят ярдів нижче по пагорбу, як вода каскадом шугає у все ще відкритий дощоприймач. Такий врзаний у бровку темний і довгий, напівкруглий отвір, і, саме коли Джордж туди дивився, якась оббита гілляка, з корою тьмяною і блискучою, немов тюленяча шкіра, полинула в пашу цього дренажного колодязя. На мить вона там зависла, а потім сковзнула всередину. От туди й прямував його кораблик.

— От лайно і «Шинола»!¹ — закричав настраханий Джордж. Він додав швидкості і якусь мить гадав, що впіймає кораблик. А потім, послизнувшись однією ступнею, він упав долічерева, обідравши собі коліно, і скрикнув від болю. Зі своєї нової перспективи на рівні дороги він побачив, як підхоплений іншим нуртом його кораблик двічі крутнувся, а потім зник.

— Лайно і «Шинола»! — крикнув він знову, стукнувши кулаком об дорогу. Це також було боляче, і він почав трішки плакати. Яка ж це дурня, отак втратити такий кораблик!

Він підвівся і підійшов до отвору дощоприймача. Там він опустився навколішки й зазирнув досередини. Вода падала в темряву з сирим, лунким шумом. Якийсь то був лячний звук. Він нагадав Джорджу про...

— Ой!

Цей звук висмикнувся з нього, наче на ниточці, і Джордж відсахнувся.

Там, усередині, чийсь жовті очі: саме ті очі, які він собі завжди уявляв, але насправжки ніколи в підвалі не бачив. *«Це якась тварина, — подумав він недоладно, — ото й усе, якась тварина, може, чийсь домашній кіт потрапив туди й застряг...»*

Він усе ще залишався готовим утекти — мусив би тікати вже за секунду чи пару секунд, коли перемикачі в його мозку впоралися з шоком, отриманим від тих двох яскравих жовтих очей. Під пальцями Джордж відчував жорстку щербенисту поверхню вулиці й тонке покривало холодної води, яка їх зусбіч обтікала. Він побачив себе, як він підводиться й задкує, але в ту ж мить голос — цілком розважливий і доволі приємний голос — заговорив до нього з дренажного колодязя.

— Привіт, Джорджі! — промовив той голос.

Джордж моргнув і знов подивився. Він ледь пойняв віри тому, що побачив; там було щось таке, немов з якоїсь придуманої історії або з кінофільму, де знаєш, що звірі будуть балакати

¹ Алюзія на образливий вираз: «Ти не відрізниш лайно від "Шиноли"», який увійшов в американський сленг у часи Другої світової війни; «Shinola» — заснована 1907 р. у Детройті компанія з випуску гуталіну, яка поступово також освоїла випуск інших продуктів і зараз славиться своїми високоякісними наручними годинниками, велосипедами тощо (політика компанії — вироби суто з американських компонентів).

й танцювати. Якби хлопчик був на десять років старшим, він не повірив би тому, що побачив, але йому було не шістнадцять. Йому було шість.

Він побачив клоуна в дренажному колодязі. Світло вглибині було далеким від ясного, але достатнім, щоб Джордж Денбро не сумнівався в тім, що він бачить. Це ж клоун, як той, що в цирку або по телевізору. Фактично він скидався на щось середнє між Бозо та Кларабелло, котрий балакав (чи котра? — Джордж ніколи не був упевненим у його/її статі), бібікаючи клаксоном, у суботній ранковій передачі «Гавді Дуді» — єдиний, хто насправді міг зрозуміти Кларабелло, був Баффало Боб, і це завжди страшенно смішило Джорджа¹. Цей клоун у дренажному колодязі мав вибілене обличчя, по боках його лисої голови стирчали кумедні пучки рудого волосся, а поверх губ у нього була намальована велика клоунська усмішка. Напевне, якби Джордж прожив на кілька років довше, йому б найперше згадався Роналд Мак-Доналд, а не Бозо й Кларабелло².

В одній руці, наче якийсь прекрасний, стиглий фрукт, клоун тримав повітряні кульки різноманітних кольорів.

В іншій руці він тримав кораблик Джорджа.

— Хочеш свій кораблик, Джорджи? — усміхнувся клоун.

Джордж посміхнувся у відповідь. Він ніяк не міг втриматися; то була така усмішка, на яку просто мусиш відповісти.

— Звичайно, хочу, — промовив він.

Клоун розсміявся: «Звичайно, хочу». Це так *гарно!* Це дуже *гарно!* А як щодо повітряної кульки?

— Ну... звичайно! — Джордж уже було потягнувся рукою... а потім через силу прибрав її назад.

¹ Bozo — клоун, що з 1946 р. був персонажем грамплатівок та ілюстрованих книжок, а з 1949 став героєм численних телешоу, мультфільмів тощо; Clarabell — безсловесний клоун у смугастому костюмі, який відповідає на запитання лише «так» або «ні», натискаючи на клаксон у себе на животі; «Howdy Doody» (1947—1960) — побудована на циркових і ковбойських темах найпопулярніша свого часу дитяча телепередача за участю акторів, ляльок-маріонеток та дитячої аудиторії; Роберт «Баффало» Сміт (1917—1998) — її незмінний ведучий.

² Ronald McDonald — створений у 1963 році актором Віллардом Скоттом, одним з виконавців ролі клоуна Бозо, новий персонаж-клоун, який став символом однойменної мережі фаст-фудів.

— Мені не можна нічого брати в незнайомців. Мій тато мені так казав.

— Вельми розумно з боку твого тата, — промовив клоун у дренажному колодязі, усміхаючись. «Звідки, — подумав Джордж, — я був вирішив, ніби в нього жовті очі?» Очі були яскравими, мінливо-синіми, такого ж кольору, як у його мами та в Білла. — Вельми розумно, справді. А отже, я відрекомендуюся, Джорджі! Я — містер Боб Ірей, відомий також як Танцюючий Клоун Пеннівайз, радий познайомитися з Джорджем Денбро. Пеннівайзе, познайомтесь із Джорджем Денбро. Джордже, познайомтесь із Пеннівайзом. Ну от, тепер ми одне одного знаємо. Я для тебе більше не незнайомиць, а ти не незнайомиць для мене. Правильно?

Джордж захихотів:

— Гадаю, що так, — він знову потягнувся рукою... і знову її відсмикнув. — А як ти туди потрапив?

— Мене просто дощем зми-и-ило, — сказав Танцюючий Клоун Пеннівайз. — Змило геть увесь цирк. Ти відчуваєш запах цирку, Джорджі?

Джордж нахилився нижче. Раптом він дочув запах арахісу! Гарячого смаженого арахісу! І оцту! Того білого оцту, яким крізь дірочку в кришці поливаєш собі картопляні чипси! Він відчув запахи цукрової вати й смажених пончиків і слабенький, проте загрозливий дух лайна хижих звірів. Він відчув вишневий аромат ярмаркової тирси. Але все ж таки...

Але все ж таки під усім тим був запах повені, і пріючого листя, і темних тіней дренажної труби. Сирим і гнилим був той запах. То був запах підвалу.

Проте інші запахи були сильнішими.

— Ще б пак, авжеж, відчуваю, — відповів Джордж.

— Хочеш свій кораблик, Джорджі? — спитав Пеннівайз. — Я повторюю запитання просто тому, що не схоже, аби тобі насправді його хотілося.

Він підняв кораблик вище, усміхаючись. Одягнений клоун був у неоковирний шовковий костюм з великими помаранчевими гудзиками. На грудях у нього метлялася блакитна, яскравого відтінку електрик краватка, а долоні його приховували великі

білі рукавички, як оті, що завжди носять Мікі Маус або Доналд Дак.

— Ще б пак, — сказав Джордж, дивлячись у дренажний колодязь.

— А повітряну кульку? У мене є і червона, і зелена, і жовта, і блакитна, і...

— А вони злинують?

— Злинують? — усмішка клоуна стала ще ширшою. — О так, насправді так. Вони злинують! І ще є цукрова вата...

Джордж потягнувся туди рукою.

Клоун ухопив його за руку.

І Джордж побачив, що обличчя в клоуна змінилося.

Те, що він там побачив, було достатньо жахливим, щоб усі виплоди його уяви про створіння в підвалі здалися лагідними сновидіннями; те, що він побачив, зруйнувало його розум одним пазуристим хапом.

— Вони злинують, — замуликало створіння здушеним, глузливим голосом. Воно тримало руку Джорджа тугою хваткою гнучкого, як черв, мацака, воно затягувало Джорджа в ту жахливу темряву, де нуртувала, і ревіла, і гарчала вода, несучи свій вантаж буревійного мотлоху аж ген до моря. Джордж вигинав шию геть від тієї кінцевої темряви, він почав кричати до дощу, бездумно кричати до білого осіннього неба, яке кривилось над Деррі того дня восени 1957 року. Крики його були відчайдушними та пронизливими, і вгору й униз у будинках по Вітчем-стріт люди підходили до своїх вікон або вибігали на ганки.

— Вони злинують, — гарчало воно, — вони злинують, Джорджі, і коли ти опинишся тут, внизу, зі мною, ти злинеш також...

Плече Джорджа вогко вгатилося у бетонний бордюр, і Дейв Гарденер, який через повинь залишився вдома того дня, не пішовши на роботу в «Човник-Чобіток», побачив лише якогось маленького хлопчика у жовтому дощовику, маленького хлопчика, який кричить і звивається у риштаку, де брудна вода переливається йому через лице, роблячи його крики схожими на булькотіння.

— Тут усе злинає, — прошепотів той глузливий, гнилий голос, і раптом звук віддирання накрила сліпуча агонія, і далі Джордж Денбро вже нічого не знав.

Дейв Гарденер першим туди дістався, і, хоча він опинився там всього лиш за сорок п'ять секунд після першого крику, Джордж Денбро вже був мертвим. Гарденер ухопився за спину його дощовика, відтягнув хлопчика на дорогу... і сам почав кричати, коли тіло Джорджа перевернулося під його руками. Лівий бік плаща Джорджа тепер був яскраво червоним. Кров лилася у дощоприймач з рваної діри на тому місці, де раніше була ліва рука. Кулястий кінчик якоїсь кістки, жахливо яскравий, виглядав крізь порвану тканину.

Очі хлопчика дивилися вгору, в білі небеса, і, коли Дейв позадував до інших людей, які вже прожогом набігали з усієї вулиці, вони почали наповнюватися дощем.

4

Деся там, унизу, в дренажній системі, яка вже майже ущерть заповнилася стічними водами (там, унизу, просто не могло бути нікого, вигукне пізніше окружний шериф в інтерв'ю репортеру «Деррі Ньюз» із бентежною люттю, такою сильною, що вона прозвучала майже стражданням; самого Геркулеса змило б тим сказаним потоком), зроблений з газетного аркуша кораблик Джорджа мчав уперед крізь темні як ніч камери й довгі бетонні коридори, що ревіли й гуділи водою. Якийсь час він біг пліч-о-пліч з мертвою куркою, яка пливла, задерши свої жовтуваті рептильні лапи до скрапуваючої стелі; потім на якомусь розгалуженні за східною частиною міста курку віднесло ліворуч, а кораблик поплив і далі прямо.

Годиною пізніше, вже коли матір Джорджа гамували заспокоїливими ліками в пункті невідкладної допомоги Деррійського міського шпиталю, а Заїкуватий Білл сидів ошелешеним, побілим у своєму ліжку, слухаючи хрипкі ридання батька у вітальні, де, коли Джордж виходив надвір, мати ще була грала «До Елізи», той кораблик, ніби куля з дула рушниці, вилетів з бетонного отвору й швидко помчав якимсь водовідвідним каналом у безіменний ручай. Коли через двадцять хвилин він дістався кипучої розпухлої ріки Пенобскот, попереду на небі почали проявлятися перші сині просніти. Дощова буря минулася.

Кораблик кивав, кренився й подеколи черпав воду, але не тонув; двоє братів добре його обробили проти намокання. Я не знаю, де він урешті-решт причалив, якщо взагалі бодай десь; можливо, він дістався моря і ходить там вічно, як зачарований корабель у якійсь чарівній казці. Все, що я знаю, це те, що він усе ще залишався на плаву і все ще мчав на грудях потопу, коли проминув межу самоврядного міста Деррі, штат Мейн, а потім сплив з цієї історії назавжди.

Розділ 2

Після фестивалю (1984 рік)

1

Причина, з якої Ейдріан носив капелюха, — розказуватиме пізніше поліцейським його рюмсаючий бойфренд, — полягала в тому, що він його виграв в атракціоні «Кидай, поки не виграєш»¹ на ярмарку в Бессі-парку всього лиш за шість днів до своєї смерті.

— Він його носив, тому що він *любив* це сране містечко! — кричав до копів той бойфренд на ім'я Дон Хагарті.

— Годі, годі — тут не місце таким висловам, — заперечив Хагарті офіцер Гарольд Гарденер. Гарольд Гарденер був одним із чотирьох синів Дейва Гарденера. Того дня, коли його батько знайшов безживне, одноруке тіло Джорджа Денбро, Гарольду Гарденеру було п'ять років. Цього дня, майже за двадцять сім років відтоді, він був тридцятип'ятилітнім і лисіючим. Гарольд Гарденер визнавав справжність туги й болю Дона Хагарті, та в той же час розумів, що ніяк не може сприймати це цілком серйозно. Цей чоловік — якщо вам хочеться називати його чоловіком — мав напوماджені губи, а атласні штани на ньому були такими тісними, що можна було ледь не зморшки порохувати на його прутні. Туга чи не туга, біль чи не біль, він, врешті-решт,

¹ «Pitch-Til-U-Win» — одна з традиційних ярмаркових розваг: накидання здаля кілець на дерев'яні кілки, до яких прив'язані різноманітні виграші.

усього лише гомік. Такий самий, як його покійний друг Ейдриан Меллон.

— Нумо, повторимо все ще раз від початку, — промовив напарник Гарольда Джефрі Рівз. — Ви вдвох вийшли з того «Сокола» і повернули в бік Каналу. А далі що?

— Ідіоти, скільки разів я ще мушу вам переповідати? — Хагарті так само кричав. — Вони його вбили! Вони штовхнули його через парапет! Така звичайна справа в цьому Мачо-Сіті для них! — Дон Хагарті почав плакати.

— Ще раз, — повторив терпляче Рівз. — Ви вийшли з того «Сокола» і повернули в бік Каналу. А далі що?

2

Далі по коридору в іншій кімнаті для допитів двоє деррійських копів розмовляли з сімнадцятирічним Стівом Дубеєм; поверхом вище в кабінеті секретаря суду ще двоє допитували вісімнадцятирічного Джона Рукатого Гартона; а в кабінеті шефа поліції на п'ятому поверсі сам шеф Ендрю Редімахер та заступник районного прокурора Том Бутільєр допитували п'ятнадцятирічного Крістофера Анвіна. Одягнений у витерті джинси, засмальцьовану майку й масивні мотоциклетні чоботи Анвін скиглив. Редімахер із Бутільєром взяли хлопця собі тому, що цілком слушно оцінили його як найслабшу ланку в цьому ланцюжку.

— Нумо, повторимо все ще раз від початку, — промовив у своєму кабінеті Бутільєр, точно так само, як Джефрі Рівз двома поверхами нижче.

— Ми не мали наміру його вбивати, — мимрив Анвін. — То все той капелюх. Ми повірити не могли, що він усе ще носить той капелюх після, розумієте, після того, що Рукатий був тоді сказав першого разу. Ну і, я гадаю, ми хотіли його налякати.

— За те, що він сказав? — перебив його шеф Редімахер.

— Так.

— Джонови Гартону вдень сімнадцятого?

— Так, Рукатому, — Анвін вибухнув новими сльозами. — Але ми намагалися його врятувати, коли побачили, що він потрапив

у халепу... принаймні я зі Стівом Дубеєм... ми не мали наміру його *вбивати!*

— Годі, Крісе, не штовхай нам лайно, — промовив Бутільєр. — Ви закинули того малого педика в Канал.

— Так, але...

— І ви всі втрьох прийшли сюди про все щиросердо зізнатися. Ми з шефом Редімахером цінуємо це, правда ж, Енді?

— Ще б пак. Щиро зізнатися, це справді чоловічий учинок.

— А отже, не зайобуй себе брехнею зараз. Ви вирішили його перекинути через парапет тієї ж миті, щойно побачили, як він з його дружком-підаром виходять із «Сокола», хіба не так?

— Ні! — обурено заперечив Кріс Анвін.

Бутільєр дістав із кишені сорочки пачку «Марлборо» і встромив собі до губ сигарету. Простягнув пачку Анвіну:

— Закуриш?

Анвін узяв і собі сигарету. Щоб дати йому підкурити, Бутільєру довелося ловити її кінчик сірником, бо аж надто тремтіли в Анвіна губи.

— Але коли ви побачили, що на ньому той капелюх? — спитав Бутільєр.

Похиливши голову так, що масне волосся впало йому на очі, Анвін глибоко затагнувся і видихнув дим крізь усіяний чорними вуграми ніс.

— Йо, — сказав він, і то так делікатно, що ледве чутно.

Бутільєр нахилився вперед, його карі очі сяяли. На обличчі він мав хижачький вираз, але голос звучав ласкаво.

— Що, Крісе?

— Я сказав «так». Думаю, що так. Перекинути його. Але ж не вбивати.

Він підвів голову, поглянувши на них, з лицем нестямним і жалюгідним, усе ще не спроможний усвідомити неоглядність змін, які відбулися відтоді, як він вийшов учора о сьомій тридцять із дому, щоб з двома друзями погуляти в останній вечір Деррійського фестивалю «Дні Каналу».

— Не вбивати його! — повторив він. — А той, під мостом... Я так і не знаю, хто він такий.

— То хто ж там був? — запитав Редімахер, проте без великої цікавості. Цю деталь вони вже також чули перед тим, і обидва в це не вірили — рано чи пізно люди, яких звинувачують у вбивстві, майже завжди хапаються за когось такого стороннього, таємничого.

У Бутільера для такого була навіть спеціальна назва: він називав це «Синдромом однорукого», за тим старим телесеріалом «Утікач»¹.

— Той дядько, у клоунському костюмі, — сказав Кріс Анвін. — Дядько з повітряними кульками.

3

Більшість мешканців Деррі погоджувалася з тим, що фестиваль «Дні Каналу», який проходив з 15 до 21 липня, виявився винятково успішним: чудова підмога для моралі міста, його іміджу... і гамана. Цей тижневий фестиваль було підготовлено на відзначення столітнього ювілею Каналу, що тік через центр міста. Саме цей Канал у 1884—1910 роках цілком відкрив Деррі для торгівлі лісом; саме цей Канал колись породив період економічного буму в Деррі.

Місто причепурилося від сходу до заходу й від півночі до півдня. Вибоїни на дорогах, що, як клялися деякі мешканці, не латалися десятиліття чи й довше, було засипано гарячим асфальтом і гладенько закатано. Міські будівлі було підремнтовано всередині та свіжо пофарбовано знадвору. Найгірші графіті у Бессі-парку — більшість із них круто логічні заяви типу «ВБИТИ ВСІХ ПІДАРИВ» та «СНІД НА ВАС, ВІД БОГА ПРИРЕЧЕНІ НА ПЕКЛО ГОМОСЕКИ!!» — було наждачкою зчищено з лав і дерев'яних стін маленького критого віадукана над Каналом, відомого як Міст Поцілунків.

У трьох порожніх магазинних вітринах середмістя було влаштовано «Музей Днів Каналу», який наповнив експонатами

¹ «The Fugitive» (1963—1967) — серіал про невинно засудженого за вбивство своєї дружини лікаря, який втікає від правоохоронців і одночасно шукає справжнього вбивцю, таємничого однорукого чоловіка.

місцевий бібліотекар та історик-аматор Майкл Хенлон. Найдавніші родини міста безоплатно поділилися на цей час своїми майже безцінними скарбами, і впродовж фестивального тижня близько сорока тисяч відвідувачів заплатили по чверть долара кожний, щоб подивитися на меню харчевень 1890-х; на лісорубські сокири, клини та багри 1880-х; на дитячі іграшки 1920-х та понад дві тисячі фотографій і дев'ять бобін кінострічок з життя, яким воно було в Деррі впродовж останньої сотні років.

Спонсорами цього музею були пані зі спільноти «Деррійські леді», котрі забалотували деякі із запропонованих Хенлоном експонатів (як-от сумнозвісне бродяжницьке крісло 1930-х¹) і фотографій (як-от знімки банди Бредлі після знаменитої перестрілки). Але всі погоджувалися, що успіх був величезний, та й все одно нікому насправді не хотілося бачити ті старі, жорстокі речі. Набагато краще акцентувати на позитиві, прибираючи негатив, як співається у тій старій пісні².

У Деррі-парку під величезним смугастим тентом подавали напої і закуски, там же кожного вечора відбувалися оркестрові концерти. У Бессі-парку буяли ярмаркові розваги з атракціонами від фірми «Величні шоу Смокі» та іграми, що їх проводили місцеві мешканці. По історичних місцинах міста з годинним інтервалом курсував спеціальний трамвайний вагон, закінчуючи свій маршрут біля цієї карнавальної машини з видобутку грошей.

Саме тут Ейдріан Меллон і виграв той свій капелюх, що потім призвів до його вбивства, — паперовий циліндр із квіткою і стрічкою, на якій красувався напис: «Я ♥ Деррі!»

4

— Я втомився, — сказав Джон Рукатий Гартон. Як і двоє його друзів, одягом він несвідомо імітував Брюса Спрінгстіна, хоча,

¹ Tramp chair — створений на початку XIX ст. засіб покарання, яким користувалися в містечках, що не могли собі дозволити утримувати окрему в'язницю: оплетене залізними смугами крісло, в яке саджали і замикали в ньому на день-два (іноді возячи вулицями на возі для демонстрації) дрібних злочинців і волоцюг.

² «Ac-Cent-Tchu-Ate the Positive» — написана у формі гумористичної проповіді 1944 р. пісня, яку відтоді виконують безліч зірок поп-музики.

якби його про це запитати, він, певне, обізвав би Спрінгстіна слимаком або гомосексом, висловивши натомість своє захоплення такими «курва, крутими» метал-гуртами, як «Деф Леппард», «Твістед Сістер» чи «Джудас Пріст»¹. Рукава простої синьої майки на ньому було відірвано, таким чином він демонстрував свої важкі, м'язисті плечі. Густе каштанове волосся спадало йому на одне око — ця деталь більше нагадувала Джона Кугуара Мелленкемпа², аніж Спрінгстіна. На руках у нього були й сині татуювання — потаємні символи, які скидались на щось нарисоване малою дитиною. — Не хочу я більше балакати.

— Просто розкажи нам, як було того дня на ярмарку, — промовив Пол Х'юз. Х'юз і сам почувався втомленим, і шокованим, і стривоженим цією огидною справою. Він знову й знову думав про те, як це «Дні Каналу» в Деррі завершилися такою фінальною подією, що про неї геть усі якимсь чином знали, але яку так ніхто й не наважився записати у «Денний розклад цікавих подій». Якби таке трапилося, це мало б такий вигляд:

Субота, 21 : 00: Останній концерт за участі Оркестру Деррійської середньої школи й «перукарського» вокального квартету «Мелло-Мен»³.

Субота, 22 : 00: Гігантський феєрверк.

Субота, 22 : 35: Офіційне закриття «Днів Каналу» ритуальним жертвоприношенням Ейдріана Меллона.

¹ «Def Leppard» — заснований 1977 р. англійський геві-метал-гурт, в якому грає однорукий барабанщик, котрий втратив кінцівку в автокатастрофі 1984 р.; «Twisted Sister» — заснований 1972 р. американський глем-рок-гурт, зокрема ушлавлений своїм гротескним макіяжем і перевдяганням у жіночі шати; «Judas Priest» — заснований 1969 р. англійський метал-гурт, що першим почав вбиратися на сцені у клепану чорну шкіру в стилі садо-мазо (тільки 1998 р. соліст гурту Роб Гелфорд публічно оголосив, що він гей).

² John Mellencamp (сценічний псевдонім Cougar, Пума, нар. 1951 р.) — американський вокаліст-гітарист, автор душевних пісень у стилі хартленд-рок.

³ «Barbershop» — започаткований наприкінці XIX ст. відвідувачами перукарень, які чекали своєї черги, стиль чотириголосої вокальної музики а-капела, специфічний своїм багатим обертонами звучанням, коли чується більше голосів, ніж їх насправді співає.

- Нахер той ярмарок, — відповів Рукатий.
— Просто, що ти сказав Меллону та що він сказав тобі?
— О господи, — пустив очі під лоба Рукатий.
— Нумо, Рукатий, — докинув партнер Х'юза.
Рукатий пустив очі під лоба й розпочав знову.

5

Гартон побачив тих двох, Меллона й Хагарті, як вони манірно походжають, обіймаючи один одного за талію, і хихотять, наче якась парочка дівчат. Спершу він так і подумав, що це *насправді* парочка дівчат. Потім він упізнав Меллона, котрого йому якось уже були показували до того. Дивлячись на них, він побачив, як Меллон обернувся до Хагарті... і вони швиденько поцілувались.

— Ох, люди, я зараз виригаю! — вигукнув Рукатий з відразою.

З ним були Кріс Анвін і Стів Дубей. Коли Рукатий показав їм на Меллона, Стів Дубей сказав, що іншого підара звать Дон котрийсь-там і він якось взявся підвезти одного хлопця з Деррійської середньої, який голосував на дорозі, а потім намагався підбити клини до нього.

Меллон з Хагарті знову вирушили в бік цієї трійці, йдучи від «Кидай, поки не виграєш» до виходу з ярмарку. Пізніше Рукатий Гартон казатиме офіцерам Х'юзу й Конлі, що він відчув образу через свою скривджену «громадянську гордість», коли побачив того йобаного підара в капелюсі з написом: «Я ♥ Деррі». Ідіотська була річ, той капелюх — паперова імітація циліндра, з верхівки якого стирчала, киваючи на всі боки, величезна пишна квітка. Ідіотичність цієї квітки вочевидь образила громадянську гордість Рукатого ще дужче.

Коли, обхопивши один одного рукою за талію, Меллон з Хагарті пройшли повз нього, Рукатий Гартон викрикнув:

— Мені слід змусити тебе *зжерт*и того капелюха, йобаний ти срако-бандит!

Меллон обернувся до Гартона і, кокетливо лопочучи віями, промовив:

— Якщо вам хочеться щось пожувати, милесенький, я можу знайти для вас щось *набагато* смачніше за мого капелюха.

На цій заувазі Рукатий Гартон вирішив, що він мусить переформатувати цьому подарові обличчя. У географії обличчя Меллона піднесуться гори й посунуться континенти. *Ніхто* досі не пропонував йому посмоктати корінця. *Ніхто*.

Він вирушив до Меллона. Друг Меллона Хагарті, стривожений, спробував потягнути Меллона геть, але Меллон не поворухнувся з місця, посміхаючись. Пізніше Гартон скаже офіцерам Х'юзу й Конлі, що він був цілком упевненим, ніби Меллон був під якимсь кайфом. Таки був, погодиться Хагарті, коли цю думку йому перекажуть офіцери Гарденер і Рівз. Він тоді був під кайфом від пари намазаних медом пончиків, які тільки й з'їв за весь день на ярмарку. Таким чином він був не в стані розпізнати реальну загрозу насильства, яку являв собою Рукатий Гартон.

— Але треба було знати Ейдріана, — витирав очі серветкою Дон, заразом розмазуючи в себе туш. — Йому бракувало здатності набирати, ну, типу захисного обарвлення. Він був із тих дурників, які думають, ніби все насправді мусить обертатися на краще.

Йому мусило дуже сильно дістатися там і тоді, якби Гартон не відчув, як щось торкнулося його ліктя. То був поліцейський кий із вмонтованим у нього ліхтариком. Рукатий повернув голову й побачив офіцера Френка Мекана, ще одного представника деррійської правоохоронної еліти.

— Не переймайся, дружочку, — наказав Мекан Гартону. — Не лізь до чужих справ, облиш у спокої цих дрібних геєнят. Розважайся собі деінде.

— Ви чули, як він мене обізвав? — запитав гаряче Гартон. Тепер до нього вже приєдналися Анвін із Дубеєм — вони вдвох, унюшивши неприємності, намагалися спонукати Гартона піти на ярмарок, але Гартон від них відмахнувся, готовий накинутися з кулаками й на них, якби вони наполягали. Його чоловіче достоїнство потерпіло образу, за яку, на його переконання, він мусив помститися. *Ніхто* не пропонував йому посмоктати корінця. *Ніхто*.

— Я не вірю, щоб він бодай якось тебе *обізвав*, — заперечив Мекан. — А от у те, що ти заговорив до нього першим, я повірю. Ну а тепер катай, синку. Мені не хочеться повторювати тобі це знову.

— Він обізвав мене педиком!

— Отже, ти переживаєш, що це може бути правдою? — запитав Мекан, схоже чесно цим зацікавившись, і Ґартон огидно спалахнув глибоко червоним кольором.

Під час цього діалогу Хаґарті зі зростаючим відчаєм намагався відтягнути Ейдріана Меллона звідти геть. І от нарешті Меллон зрушив з місця.

— Бай-бай, коханчику! — нахабно кинув Ейдріан собі через плече.

— Замовкни, страхопуде, — обірвав його Мекан. — Забирайтеся геть звідси.

Ґартон було ткнувся до Меллона, але Мекан його перехопив.

— Я можу тебе запроторити, друже мій, — промовив Мекан, — а з тим, як ти поводишся, це може бути не така вже й погана ідея.

— *Наступного разу, як я тебе побачу, ти в мене наплачешся!* — заревів Ґартон услід парі, що віддалялася, і в його бік обернулися голови здивованих людей. — *А якщо ти знову будеш у тім капелюсі, я тебе в'ю!* Нашому місту не потрібні такі підари, як ти!

Меллон, не обертаючись, поворушив пальцями лівої руки — нігті лаковані вишневим кольором — і ще трохи додав вихилястості своїй ході. Ґартон смикнувся знову.

— Ще один порух чи слово, і ти в мене опинишся під замком, — м'яко проказав Мекан. — Вір мені, хлопчику мій, бо я кажу саме те, що маю на увазі.

— Нумо, Рукатий, — промовив знічено Кріс Анвін. — Охолонь.

— Вам подобаються такі парубки? — спитав у Мекана, цілком ігноруючи Кріса та Стіва, Рукатий. — Га?

— Щодо гузнопахчів я нейтральний, — відповів Мекан. — Що мені насправді до смаку, це мир і спокій, а ти порушуєш те, що мені подобається, прищавий. Ну, а тепер бажаєш прогулятися зі мною чи як?

— Ходімо, Рукатий, — тихо промовив Стів. — Пішли, десь купимо хот-догів.

Рукатий пішов, поправляючи на собі майку та змахуючи волосся з очей. Мекан, котрий також давав свідчення на ранок після загибелі Меллона, розказував: «*Останнє, що я почув, коли він зі своїми приятелями йшов геть, було: "Наступного разу, як я його зустріну, він серйозно постраждає"*».

6

— Будь ласка, мені треба побалакати з матір'ю, — уже втретє промовив Стів Дубей. — Я мушу попросити її остудити мого вітчима, бо інакше, коли я повернусь додому, там буде ще те пекельне побоїще.

— Трохи перегодом, — відповів йому офіцер Чарлз Аваріно.

Обидва, і Аваріно, і його партнер Барні Моррісон, розуміли, що Стіву Дубею не вдасться сьогодні ввечері опинитися вдома, а можливо, й у чимало наступних вечорів. Схоже було, хлопець просто не усвідомлює, наскільки важка сталася пригода, що Аваріно не здивувався, коли пізніше довідався, що цей Дубей кинув школу в шістнадцятирічному віці. На той час він ще навчався у молодшій середній¹ на Вотер-стріт. Згідно з тестами Векслера, які він здавав під час одного зі своїх трьох проходів через сьомий клас, рівень ай-к'ю в нього був 68².

— Розкажи нам, що відбувалося, коли ти побачив, що Меллон виходить із «Сокола», — запропонував Моррісон.

— Ні, дядьку, краще я не буду.

— Ну, а чому ні? — спитав Аваріно.

— Я вже й так забагато наговорив, мабуть.

— Ти сюди й прийшов, щоб говорити, — сказав Аваріно. — Хіба неправда?

— Ну... йо... але...

— Послухай, — ласкаво почав Моррісон, сідаючи поряд із Дубеєм і тицяючи йому сигарету. — Ти вважаєш, ніби ми тут з Чіком любимо педиків?

— Не знаю я...

— По нас схоже, ніби ми любимо педиків?

— Ні, але...

— Ми тобі друзі, Стіві, — урочисто запевнив Моррісон. — І повір мені, тобі з Крісом і Рукатим саме зараз ой як потрібні всі

¹ Junior high school — школа в тих штатах, де існує чотирирівнева система освіти, в якій після початкової школи навчаються діти 10—14 років (деінде вікові параметри різняться).

² David Wechsler (1896—1981) — провідний американський психолог, розробник відомих систем вимірювання рівня інтелекту в дітей і дорослих.

друзі, які можуть лишень знайтися. Бо вже завтра кожна м'яко-серда душа в нашому місті гвалтом кричатиме, вимагаючи вашої крові, хлоп'ята.

Стів Дубей на вигляд нібито трохи стривожився. Аваріно, котрий майже всуціль читав мозок цього пелехатого сцикуна, запідозрив, що той знову думає про свого вітчима. І хоча Аваріно не мав жодної любові до маленької деррійської спільноти геїв — як і будь-який інший коп у департаменті, він би втішився, побачивши, як той «Сокіл» закривається назавжди, — він би радо особисто відвіз цього Дубея додому. Фактично, він би з радістю потримав би Дубея за руки, поки вітчим збивав цього гальмівного недоумка на вівсяне лайно. Аваріно не любив геїв, але це не означало, ніби він вважає, що їх треба піддавати тортурам чи вбивати. Меллон був весь розтерзаний, коли вони витягли його з-під Канального мосту, очі в нього були відкриті, вибалушені від жаху. А оцей пацан тут абсолютно не має поняття, що саме він допоміг зробити.

— Ми не збиралися завдавати йому шкоди, — повторив Стів. Така тактика була його постійним сховком, коли він почувався бодай трішки збентеженим.

— Ось тому-то тобі варто бути цілком чесним з нами, — щиро промовив Аваріно. — Виклади правдиві факти по цій справі, і, можливо, тоді очі в нас через безсоння не стануть схожими на просцяті дірки в снігу. Хіба неправильно я кажу, Барні?

— Розсудливо, як дощем викапано.

— Нумо, ще раз, що ти розкажеш? — терпляче повабив Аваріно.

— Ну... — промовив Стів, а тоді поступово почав розповідати.

1

Коли в 1973 році «Сокіл» відкрився, Елмер Кьорті гадав, що його клієнтами будуть переважно пасажери автобусів — автостанція по сусідству обслуговувала три різних лінії: «Трейлвейз», «Грейгаунд» і окружну Арустокську¹. Чого йому не впадало до

¹ «Trailways» — заснована 1936 р. група з 80 незалежних автобусних компаній; «Greyhound» («Сірий пес-гончак») — найбільша у світі компанія міжміського автобусного сполучення, заснована 1914 р. в Техасі шведським емігрантом-шахтарем Еріком Вікманом; Aroostock — найбільший у штаті Мейн округ на кордоні з Канадою.

голови, так це того, як багато серед тих пасажирів, котрі їздять автобусами, жінок та родин з маленькими дітьми на причепі. В інших здебільшого малися власні пляшки в коричневих паперових пакетах, і вони взагалі не виходили з автобусів. А хто виходив, ті були зазвичай солдатами або моряками, які хіба що бажали тільки швидко хильнути одне-два пива — не вельми розгуляєшся протягом десятихвилинної зупинки.

Кьорті почав усвідомлювати цю гірку правду десь під 1977 рік, але тоді вже було пізно: він по пипки грудей загруз у рахунках і не бачив, яким чином йому вдалося б вилізти з виписаних у бухгалтерських книгах червоним чорнилом боргів. Думка спалити свій заклад заради страховки йому наверталася, проте з цим міг би впоратися хіба що якийсь найнятий професійний підпалювач, бо самого його, гадав він, за цим упіймають... але однаково він не мав поняття, де ошиваються професійні підпалювачі.

У лютому того року він вирішив, що почекає до Четвертого липня¹; якщо до того часу не скидатиметься на те, що справи розвертаються в інший бік, він просто прогуляється до сусідів, сяде там на якогось «гончака» і подивиться, на що воно там схоже на півдні, у Флориді.

Але в наступні п'ять місяців дивним чином щось на кшталт процвітання прийшло до його бару, який усередині було пофарбовано чорним та золотим і прикрашено опудалами птахів (брат Елмера Кьорті був таксидермістом-аматором, що спеціалізувався на птахах, і Елмер успадкував його колекцію, коли той помер). Раптом замість націджувати за вечір шістдесят кухлів пива й наливати хіба що чарок з двадцять чогось міцнішого, Елмер почав націджувати вісімдесят кухлів, а міцного наливати сотню... сто двадцять... подеколи сто шістдесят порцій.

Його клієнтура була молодію, ввічливою, майже винятково чоловічою. Чимало з тих чоловіків ексцентрично одягалися, але часи були такі, що ексцентричність в одязі все ще залишалася майже нормою, і року десь до 1981-го Елмер Кьорті просто не усвідомлював, що майже всі його завсідники геї. Якби від нього

¹ Четвертого липня відзначається День незалежності, головне національне свято в США.

про це почули мешканці Деррі, вони б насміялися, кажучи, що Елмер Кьорті, либонь, вважає їх лиш учора народженими — але його слова були б цілком щирими. Як той чоловік зі зрадливою дружиною, він виявився практично останнім, хто про це дізнався... а на той час, коли таки дізнався, його це вже не турбувало. Бар заробляв гроші, і, хоча в Деррі було ще чотири прибуткових бари, «Сокіл» був єдиним, у якому буйні клієнти не трошили регулярно весь інтер'єр. Там не бувало жінок, за яких варто було б битися, це по-перше, а ще ці чоловіки, педики там вони чи ні, схоже, знали секрет, як ладити один з одним, якого не знали їхні гетеросексуальні колеги.

Щойно дізнавшись про сексуальні преференції своїх завсідників, Елмер раптом почав усюди чути зловісні історії про свій «Сокіл» — ці історії гуляли містом уже роками, але до 1981-го Кьорті їх просто не чув. Як йому відкрилося, до найбільш ентузіастичних оповідачів таких історій належали чоловіки, яких навіть на аркані туди неможливо було затягнути, боялися, що в них руки повідсихають, чи ще щось. Проте саме такі здаються втаємниченими у всякого роду секретну інформацію.

Судячи з тих історій, будь-якого вечора можна було зайти до бару й побачити там, як чоловіки танцюють упритул, тручись членами просто на танцмайданчику; як чоловіки взасос цілуються за шинквасом; як чоловіки смокчуть у туалетах. А десь у задній частині закладу нібито існує якась кімната, куди йдеш, якщо бажаєш провести час на «Вежі Влади» — там чекає кремезний здоровило в нацистській уніформі, одна рука в нього аж по плече намазана вазеліном і він радо тобою заопікується.

Насправді ж нічого з цього не було правдою. Коли до «Сокола» заходили спрагли з автостанції випити пива чи якогось коктейлю, вони там зовсім не помічали нічого проти звичайного — багато парубків, авжеж, але це не різнилося від тисяч інших простонародних барів по всій країні. Клієнтура була гейською, але гей не є синонімом дурника. Хто з них бажав трохи ексцентричності, той їхав у Портленд¹. Хто бажав багато

¹ Portland — засноване 1633 р. найбільше місто (66 тис. мешканців) у штаті Мейн на березі Атлантичного океану.

ексцентричності — ексцентричності в стилі «Шомпола» або ексцентричності в стилі Пекського «Здоровила»¹, — той їхав аж до Нью-Йорка або до Бостона. Деррі було маленьким містом, Деррі було містом провінційним, і геї маленької деррійської спільноти дуже добре розуміли, під якою тінню вони існують.

Перед тим як того березневого вечора 1984 року з'явитися в «Соколі» з Ейдріаном Меллоном, Дон Хагарті ходив туди вже роки два чи три. До того Хагарті був гравцем широкого поля, який рідко з'являвся з тим самим партнером більш як півдесяток разів. Але під кінець квітня навіть для Елмора Кьорті, котрий дуже мало таким цікавився, стало очевидним, що у Хагарті з Меллоном тривалі стосунки.

Хагарті працював креслярем у якійсь інженерно-проектувальній фірмі у Бостоні. Ейдріан Меллон був вільним автором, який публікувався будь-де й абиде, де тільки йому вдавалося: в журналах авіакомпаній, церковних журналах, регіональних журналах, недільних випусках газет, еротично-літературних журналах². Він працював над романом, а втім, це, певне, було несерйозно — він почав працювати над ним ще на третьому курсі коледжу, а то було дванадцять років тому.

У Деррі він приїхав, щоб написати статтю про Канал — таке редакційне завдання він отримав від «*Новоанглійських путівців*», глянцевого журналу, що раз на два місяці видавався в Конкорді³. Ейдріан Меллон прийняв це замовлення тому, що зумів вичавити з «*Путівців*» видаткових грошей на три тижні, включно з проживанням у гарному номері деррійського готелю «Таун Хаус», а весь потрібний йому для статті матеріал зібрав, либонь, днів за п'ять. Упродовж решти двох тижнів він, можливо, зміг

¹ «Ramrod leather bar» («Шомпол — шкіряний бар») — відомий своїм маскарадним фетиш-стилем гей-клуб у бостонському районі Фенвей; Peck-slip — паркова вулиця на Нижньому Мангеттені в Нью-Йорку, куди Стівен Кінг помістив вигаданий ним гей-клуб «BigBoy».

² Маються на увазі оригінальні журнали типу «Playboy» та «Penthouse», в яких, окрім фото оголених дівчат, також регулярно публікуються літературні твори як відомих письменників, так і авторів-початківців.

³ Concord — у Новій Англії є кілька місцин з цією назвою, від крихітного селища в штаті Мейн до столиці штату Нью-Гемпшир.

би набрати достатньо матеріалу ще на чотири статті для якихось інших регіональних видань.

Але за ці три тижні він запізнався з Доном Хагарті, і, замість того щоб після закінчення свого дармового тритижневого перебування тут повернутися назад у Портленд, він знайшов собі невеличку квартиру на Кошут-лейн¹. Там він прожив лише півтора місяці. Потім він з'їхався з Доном Хагарті.

8

Те літо, розповідав Хагарті Гарольду Гарденеру та Джефу Рівзу, було найщасливішим літом у його житті — він мусив би бути обачним, казав він; він мусив би розуміти, що Бог підкладає килимок під таких хлопців, як він, тільки для того, щоб висмикнути його з-під їхніх ніг.

Єдине, що трохи засмучувало, це занадто пристрасне захоплення Ейдріана їхнім містом. Він придбав собі майку з написом: «У МЕЙНІ НЕПОГАННО, А В ДЕРРІ ЧУДОВО!» Він мав куртку з символікою шкільної команди «Деррійські тигри». І звичайно ж, той капелюх. Він запевняв, що знайшов нарешті атмосферу енергійну й творчо живильну. Мабуть, у цьому щось було: він уперше ледь не за весь останній рік дістав з валізи свій напівзабутий роман.

— І дійсно почав над ним працювати? — перепитав Гарденер, насправді тим не переймаючись, лише щоб підбадьорити Хагарті.

— Так, він гнав цілими сторінками. Він казав, що нехай у нього вийде жахливий роман, але він більше не буде жахливим незакінченим романом. Він сподівався дописати його до свого дня народження, у жовтні. Звісно, він не розумів, яким Деррі є насправді. Він гадав, ніби розуміє, але він не прожив тут достатньо довго, щоб відчути душок справжнього Деррі. Я повсякчас йому пояснював, але він не слухав.

— А яким Деррі є насправді, Доне? — запитав Рівз.

¹ Lajos Kossuth (1802—1894) — лідер національно-демократичної революції і президент першої незалежної Угорської республіки (1848—1849); після поразки мадярів у визвольних змаганнях був з шаною прийнятий у США, де його ім'ям названо кілька міст.

— Воно багато в чому схоже на мертву шльондру, з піхви якої зміясто виповзають хробаки, — промовив Дон Хагарті.

Обидва копи вирячилися на нього в німому збентеженні.

— Це *погане* місце, — сказав Хагарті. — Це помийна яма. Ви хочете сказати, хлопці, ніби самі цього не *знаєте*? Обидва ви прожили тут усе життя і ви не *знаєте* цього?

Жоден з них йому не відповів. Через деякий час Хагарті продовжив.

9

До того як у його життя увійшов Ейдріан Меллон, Дон не полишав планів покинути Деррі. Він прожив там три роки, бо підписався був на трирічну оренду квартири з найфантастичнішим у світі видом на річку, але тепер оренда вже скоро закінчувалася, і Дон був тому радий. Не буде більше довгих поїздок у Бенгор¹ і назад. Не буде більше химерних нав'янь — у Деррі, сказав він одного разу Ейдріану, завжди таке відчуття, ніби дзигар пробиває тринадцятий удар. Ейдріан міг вважати Деррі чудовим містом, але Дона воно лякало. І не тільки через суворо гомофобське ставлення — ставлення, що однозначно виражалося як міськими проповідниками, так і графіті у Бессі-парку, — але то було єдине, на що він міг показати пальцем. Ейдріан сміявся.

— Доне, у кожному місті Америки є контингент, що ненавидить гейський люд, — сказав він. — Не кажи мені, ніби ти цього не знаєш. Зараз врешті-решт епоха Ронні Дебіла й Філіс Кімнатної Мухи.

— Ходімо, прогуляєшся зі мною по Бессі-парку, — запропонував йому Дон, побачивши, що Ейдріан дійсно широко вірить у те, що каже (а каже він, що Деррі не гірше за будь-яке інше величеньке провінційне місто). — Я хочу тобі дещо показати, коханий мій.

Вони поїхали в Бессі-парк машиною — це було в середині червня, приблизно за місяць до вбивства Ейдріана, розказував копам Дон. Він повів Ейдріана в темний притінок Мосту Поці-

¹ Bangor — третє за величиною (32 тис. мешканців) місто в штаті Мейн, столиця округу Пенобскот.

Деррі. Маленьке містечко в штаті Мейн — воно примарно знайоме, немов ваше рідне місто. От тільки в Деррі живуть справжні примари...

Для Невдах усе почалося на початку червня 1958 року, коли школу розпустили на канікули. Того дня Генрі Баверз вирізав на животі Бена Генксома першу літеру свого імені й погнався за ним у Пустовище; того дня Генрі та його друзяки накинулися на Білла Денбро та Едді Каспбрака; того дня Заїкуватий Білл урятував Едді від найстрашнішого нападу астми, коли сів на велосипеда й помчав навипередки з самим дияволом. Усе завершилося в серпні, коли семеро відчайдушних дітей спустилися в каналізацію під Деррі, аби віднайти моторошну істоту — втілення невимовного зла. Вирушили на пошуки Воно. І якимсь чином усе скінчилося.

Принаймні так їм гадалося. Тоді.

Весняного вечора 1985 року Майк Хенлон, один із тепер уже дорослих дітей, робить шість телефонних дзвінків. Стен Юріс, бухгалтер. Річі «Базікало» Тозіер, лос-анджелеський диск-жокей. Бен Генксом, ушавлений архітектор. Беверлі Роган, модельєр. Едді Каспбрак, власник успішної нью-йоркської компанії з прокату лімузинів. Та Білл Денбро, відомий горор-письменник, Білл Денбро, який тепер затинається лише у снах.

Ці шестеро чоловіків та одна жінка забули своє дитинство, забули часи, коли вони були Невдахами... однак давня обіцянка кличе їх назад, теперішнє починає моторошно перегукуватися з минулим, колесо фатуму замикається та котить їх у безодню жаху.

У найбільшому на найамбітнішому романі за всю свою кар'єру Стівен Кінг дарує нам не тільки епопею найстрашнішого горору, а й освітлює коридор, що з'єднує яскраві дитячі таємниці та статечну зрілість.

Зміст

Частина перша	
<i>Давніша тінь</i>	11
Частина друга	
<i>Червень 1958 року</i>	208
Частина третя	
<i>Дорослі</i>	581
Частина четверта	
<i>Липень 1958 року</i>	800
Частина п'ята	
<i>Ритуал Чуді</i>	1069
Епілог	1325

Літературно-художнє видання

КІНГ Стівен

Воно

Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. О. Григор'єва*
Редактори *Ю. Ю. Гаврилова, Л. М. Осипенко*
Художній редактор *Н. В. Переходенко*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректори *Н. Я. Радченко, К. П. Романченко*

Підписано до друку 02.12.2016. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 70,56.
Наклад 3000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cor@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61012, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
 - на сайті Клубу: www.bookclub.ua
 - у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом
- Надсилається безкоштовний каталог**

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**
e-mail: publish@bookclub.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса
тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Кінг С.

K41 Воно : роман / Стівен Кінг ; пер. з англ. О. Красюка, С. Крикуна, А. Рогози. — Вид. 3-тє, випр. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. — 1344 с.

ISBN 978-966-14-9654-4 (укр.)

ISBN 978-0451159274 (англ.)

Воно — це пекельна істота, що наче випірнула з нічних кошмарів. Воно живе людським страхом... Колись давно семеро підлітків змогли Його перемогти. Але майже тридцять років по тому Воно повертається, щоб помститися. І вже дорослі друзі мають вступити в нову битву зі Злом... Не читайте цю книгу в темряві або на самоті. Адже Воно може бути поруч.

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Сло)